

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	29^{ain} Tachwedd 2022
Pwnc / Testun:	Grant Cyfleusterau i'r Anabl – Newid mewn Polisi
Aelod Portffolio:	Y Cynghorydd Alun Mummery
Pennaeth Gwasanaeth:	Ned Michael, Pennaeth Gwasanaethau Tai nedmichael@ynysmon.llyw.cymru
Awdur yr Adroddiad: Ffôn: E-bost:	Neil P Edwards
Aelodau Lleol:	Pawb

A – Argymhelliad / Argymhellion a rheswm / rhesymau
<p>A1 – Bod y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo dileu'r prawf modd ariannol o'r broses ymgeisio am waith bach a canolig hyd at gwerth o £10,000 ar gyfer y Grant Cyfleusterau i'r Anabl (GCA).</p> <p>1. Cefndir</p> <p>Mae'r GCA yn grant Cyngor Gorfodol sy'n helpu i gwrdd â'r gost o addasu cartref person anabl fel y gallant barhau i fyw yno mor annibynnol â phosibl i unigolion sydd angen cymorth i gwrdd a'r gost.</p> <p>Fel rhan o'r broses ceisio am y Grant mae unigolion yn cysylltu gyda Gwasanaethau Oedolion er mwyn trefnu asesiad o anghenion yr unigolion am addasiadau o'r fath gan Therapydd Galwedigaethol.</p> <p>Mae'r gwaith angenrheidiol sydd yn cael ei adnabod drwy'r asesiad yn cael ei nodi mewn Cynllun Gofal Addasiadau Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer yr unigolion.</p> <p>Yn ystod y broses o gynnal yr asesiad bydd y Therapydd Galwedigaethol yn egluro i'r unigolion y cymorth sydd ar gael gan y Cyngor ac hefyd yn rhoi gwybodaeth iddynt am gyflenwyr a all ddarparu'r addasiadau yn breifat iddynt pe byddent yn dymuno dilyn y trywydd hyn.</p> <p>Cyn y pandemig roedd y gyllideb o £750,000 yn bodloni'r galw, ac roedd y cyfan yn cael ei wario yn ystod y flwyddyn ariannol. Yn ystod y pandemig bu gostyngiad yn y galw, yn</p>

bennaf oherwydd bod cleientiaid yn gwarchod eu hunain ac oherwydd bod llai o ymweliadau wyneb yn wyneb yn cael eu cynnal gan Therapyddion Galwedigaethol a Swyddogion Technegol.

Fodd bynnag, dros y 6 mis diwethaf mae achosion a gafodd eu gohirio yn ystod y pandemig wedi dod yn ôl i'r system. Mae nifer o'r rhain yn grantiau sylweddol. Mae hyn yn debygol o roi pwysau ar y gyllideb o £750,000.

Mae Llywodraeth Cymru wedi gofyn i Awdurdodau Lleol ddileu'r prawf modd ar gyfer addasiadau bach a chanolig. Er mwyn darparu cymorth ariannol, bydd cyllideb Hwyluso (Enable) pob awdurdod lleol yn cynyddu 10% i ymorol am y costau ychwanegol.

£92,400 yw'r Dyraniad Grant Hwyluso cyfredol.

2. Diffinio Gwerth y Gwaith

- Bach – gwaith sy'n costio hyd at £1,000.
- Canolig – gwaith sy'n costio rhwng £1,000 a £10,000.
- Bydd unrhyw addasiadau sy'n costio mwy na £10,000 yn cael eu hystyried yn addasiadau Mawr ac felly byddant yn parhau i fod yn ddarostyngedig i brawf modd.

Y math o waith sydd fel arfer yn cael eu hystyried yn fach neu ganolig?

- Addasiadau Bach – mae'r rhain fel arfer yn fesurau bach y mae'n rhaid eu cyflwyno ar frys megis canllawiau cydio. Nid yw'r math yma o waith yn ddarostyngedig i brawf modd, gan eu bod yn cael eu cyflawni drwy'r dyraniad Hwyluso gan Asiantaeth Gofal a Thrwsio, Canllaw Eryri yn yr achos hwn.
- Addasiadau Canolig – lifftiau grisiau, addasu ystafelloedd ymolchi, rampiau mynediad ac ati. Mae'r math yma o waith eisoes yn ddarostyngedig i brawf modd. Ar gyfartaledd, mae oddeutu 6 cais yn cael eu cymeradwyo bob blwyddyn lle mae'r cleient wedi cyfrannu yn dilyn prawf modd.

3. Y rhesymau dros ddileu'r prawf modd o'r broses GCA:

- Amser – fe all gymryd llawer o amser i gwblhau prawf modd. Efallai nad oes gan y cleient, pobl oedrannus/fregus yn aml iawn, fynediad at gyfrif banc perthnasol, manylion incwm pensiwn. Mae Llywodraeth Cymru'n cofnodi Dangosyddion Perfformiad Allweddol pob Awdurdod Lleol ar gyfer darparu'r GCAu. Mae dileu'r

prawf modd yn debygol o gyflymu'r broses ymgeisio.

- Cleientiaid yn gorfod byw heb yr addasiadau - cyn y pandemig cwblhawyd darn o waith ar brofion modd. Dros gyfnod o 3 blynedd, roedd bron hanner y cynlluniau gofal a gyfeiriwyd at y gwasanaeth Tai yn cael eu cau/canslo am nifer o wahanol resymau. O'r rhain, roedd 50% yn cael eu cau/canslo am resymau yn ymwneud â'r prawf modd. Gall hyn olygu bod nifer o bobl fregus yn byw heb yr addasiadau a argymhellwyd gan yr adran Gwasanaethau Cymdeithasol.

Ar gyfartaledd, mae'r swm y mae'r gwasanaeth Tai yn ei dderbyn drwy gyfraniadau cleientiaid yn llai na £10,000 y flwyddyn.

4. Yr Effaith Bosibl ar y Galw

Yn dilyn y pandemig, nid yw'n glir eto sut y bydd y galw am GCAu yn newid. Mae'r gwasanaeth Tai yn derbyn cyfeiriadau gan yr adran Gwasanaethau Cymdeithasol ar ffurf Cynlluniau Addasiadau Gofal, sy'n cael eu paratoi gan Therapydd Galwedigaethol. Mae anghenion pob cleient yn cael eu hasesu, cyn cynhyrchu Cynllun Addasiadau Gofal.

Fodd bynnag, os bydd y lefelau'n dychwelyd i'r lefelau a welwyd cyn y pandemig, fe all hyn olygu (tua) 30 o geisiadau ychwanegol y flwyddyn. Ar gyfartaledd mae gwaith GCA werth tua £6,000, ac felly fe allai arwain at gost ychwanegol o £180,000.

Pe byddem yn symud ymlaen i ddileu'r prawf modd ar gyfer yr addasiadau bach a canolig ac ein bod yn gweld cynydd yn y galw fel a nodwyd uchod mae'n debyg bydd hyn yn cael effaith negyddol ar yr amser a gymerir i wneud yr addasiadau gan ei fod yn annhebygol bydd y gyllideb ar gyfer GCA yn cynyddu.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod ac/neu am ddewis yr opsiwn hwn?

Gellid ystyried yr opsiwn o ddefnyddio'r gyllideb Hwyluso yn unig, fel grant annibynnol heb brawf modd. Ar hyn o bryd mae'r polisi Hwyluso yn caniatáu addasiadau brys i gleientiaid sy'n derbyn gofal lliniarol neu i ryddhau cleientiaid o'r ysbyty ar frys. Mae rhai Awdurdodau Lleol wedi penderfynu na fydd eu grantiau Hwyluso yn ddarostyngedig i brawf modd hyd at swm penodol.

Mae hyn yn golygu ei fod yn grant ar sail y cyntaf i'r felin. Efallai y daw adeg yn ystod y flwyddyn ariannol pan fydd y grant wedi ei ymrwymo'n llwyr ac y bydd rhaid i gleientiaid aros tan y flwyddyn ariannol ganlynol.

Pam nad ydi gwneud dim yn opsiwn?

Mae Llywodraeth Cymru wedi gofyn i bob Awdurdod Lleol ddarparu rhyw fath o gymorth heb brawf modd.

C – Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Newid mewn polisi.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Mae £750,000 wedi'i gynnwys yng nghyllideb y Cyngor ar gyfer 2022/23 ar gyfer Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl.

Yn ogystal â hyn, mae Grant Hwyluso o £92,400 wedi'i ddyrannu ar gyfer 2022/23.

DD – Effaith ar Genedlaethau'r Dyfodol (os yn berthnasol)

1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	Darparu trigolion yr Ynys gyda mynediad mwy eang i addasiadau.
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod i'r dyfodol? Os felly, sut:-	Ydi - cadw mwy o bobl yn ddiogel ac yn annibynnol yn eu cartrefi. O bosib yn lleihau mynediadau i ysbytai a'r ddibyniaeth am ddarparwyr gofal iechyd.
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn? Os felly, rhwch wybod gyda phwy.	Awdurdodau Lleol eraill, Gofal & Thrwsio - edrych ar ddata profion modd hanesyddol a'r galw am GCA.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae eu rhan yn drafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut.	Na.
5	Nodwch unrhyw effaith y gallai'r penderfyniad hwn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Mae'r gwaith trwy GCA yn cael eu gwneud er budd yr henoed neu bobl anabl (gan gynnwys lechyd meddwl).

6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effaith bosibl y byddai'r penderfyniad yn ei chael ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	Mae dileu'r angen am brawf modd ar gyfer addasiadau canolog o bosib yn caniatáu mynediad i fwy o bobl a fyddai o bosib methu a gwneud y gwaith er mwyn parhau yn ddiogel ac annibynnol yn eu Cartrefi.
7	Nodwch unrhyw effaith bosibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei chael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.	Dim effaith. Mae'r ffurflen, dogfennau a gwasanaeth ar gael yn ddwyieithog.

E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Rheoli (UDRh) (gorfodol)	Cefnogol i'r bwriad
2	Cyllid / Swyddog 151 (gorfodol)	Cefnogol i'r bwriad.
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	Cefnogol i'r bwriad.
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Amherthnasol
7	Caffael	Amherthnasol
8	Sgriwtini	
9	Aelodau Lleol	

F - Atodiadau:
Adroddiad cyn cymeradwyo'r GCA

FF – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am ragor o wybodaeth os gwelwch yn dda):